

Læringsudvalg

Dato: 25. januar 2024 fra kl. 10-14

Mødested: Danmarks Biblioteksforening, Farvergade 27D, København

Mødelokale: DBs mødelokale på 2. sal

Medlemmer:

Filiz Thunø (A), Roskilde (formand)

Jesper Wittenburg (A), Frederikssund

Britta Bitsch (F), Vejle

Carsten Petersen (C), Sorø

Kristine Nygaard, Aalborg

Britta Thuun-Petersen, Viborg (deltog fra kl. 10:15)

Ann-Britt von Seelen, Esbjerg

Helle Bak Andreasen (V), Jammerbugt (afbud)

Claus Hagstrøm Hansen, Horsens (afbud)

Afbud:

Claus Hagstrøm Hansen

Helle Bak Andreasen

Sekretær for udvalget:

Michel Steen-Hansen

Gæst:

Lisbet Vestergaard

Tidsplan	Sager
Kl. 10:00	Godkendelse af dagsorden 2
Kl. 10.10	Læringsudvalget - status og aktuelle temaer..... 2
Kl. 10.30	Hvilken læsedagsorden skal vi lave til din kommunalpolitiske dagsorden? 4
Kl. 12.00	Frokost 5
Kl. 12.30	Børn og unges læseglæde – et workshopformat..... 5
Kl. 13.35	DB's Regionale Kulturtræf 2024..... 6
Kl. 13.55	Læringsudvalgets fremtidige fokus og møder 7
	Årshjul til orientering 8
Kl. 14.00	Tak for i dag

Dagsorden

1. Godkendelse af dagsorden

Sagsfremstilling

Godkendelse af dagsorden og referat fra sidste møde se [HER](#)

Se mere om udvalget og arbejdet [HER](#)

Indstilling

Godkendes.

Afgørelse

Der blev efterlyst mere information om "Biblioteket som Kulturhub" som "Lokale og anlægsskuffen" er ved at afvikle kampagnen i samarbejde med 8 udvalgte biblioteker.

Det kan man se mere om på <https://loa-fonden.dk/udviklingsprojekter/biblioteket-som-kulturhub/>

Der var i udvalget en kritik af de meget korte tidsfrister for ansøgningsfrist. Men enighed om ikke at sætte det på dagsordenen, ud over Michel orienterer projektlederen fra LOA om kritikken.

2. Læringsudvalget - status og aktuelle temaer

Sagsfremstilling

Siden sidste møde er der kommet en række tiltag som kan være interessante at tage udgangspunkt i.

Finansloven

Den danske regering har i deres finanslovsforslag ikke afsat specifikke midler til særlige indsatser for læsning eller biblioteker i det hele taget, udover hvad der er til den statslige overbygning. Desværre heller ikke til den særlige indsats som DB har fået midler til i de seneste år for at koordinere den folkelige forankring i FN's verdensmål. I forhold til DB verdensmålsindsatsen arbejdes der på at få det finansieret af udlodningsmidler (tipsmidler) eller fondsstøttet.

CFU

På sidste møde drøftede udvalget regeringens foreslåede besparelser på Centrene For Undervisningsmidler CFU. Dette blev i sidste øjeblik reddet i den endelige finanslov. Bl.a. på baggrund af en fælles indsats fra DB og KL.

PAW ØSTERGAARD JENSEN (A)
Formand for Danmark Biblioteksforening

JOHAN BRØDSGAARD (R)
Formand for Kultur-, Erhverv- og Planudvalget hos Kommunernes Landsforening

LÆS ARTIKLEN SENERE

SKOLEBØGER

Biblioteker og kommuner protesterer mod regeringens spareplaner: »Helt indlysende den forkerte vej at gå«

Regeringens planer om at skære i budgettet for Center for Undervisningsmidler (CFU) med over 40 millioner kroner vil »undergrave unges adgang til bøger i undervisningen,« lyder det i et fælles opråb fra KL og Danmarks Biblioteksforening.

FOR ABONNENTER

Den svenske finanslov har mia. til læsningsindsatser

På sidste møde drøftede udvalget at den svenske Regering i finansloven har foreslået en "læsesatsning" som indeholder:

bemandede skolebiblioteker og penge til at købe bøger. I finanslovsforslaget for 2024 foreslår regeringen ca. ½ mia. svenske kroner afsat årligt til flere investeringer, der skal styrke elevernes læsefærdigheder. Det drejer sig blandt andet om en større investering i bemandede skolebiblioteker, og penge til at indkøbe bøger.

<https://regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/regeringens-lasatsning-bemannade-skolbibliotek-och-pengar-for-att-kopa-in-bocker/>

DB afholdt et online møde med Svensk Biblioteksforening, hvor de præsenterede den mangeårige indsats som har ført til denne store indsats for læsning.

Hvorfor fanden læser de ikke?

Debat

Af Filiz Sarah Thuno, folkeskolelærer, byrådsmedlem (S) og forperson Danmarks Biblioteksforening Læringsudvalg

Det var titlen på en debat på årets Bogforum i Bellacentret, arrangeret af Danmarks Biblioteksforening med Simon Skov Fougat der er lektor på DPU fra Aarhus Universitet og mig som byrådspolitiker.

Det er børn og unge der ikke læser. Deres læselyst er dalende og op mod hver fjerde elev i 4. klasse læser usikkert, hvilket er en markant tilbagegang fra tidligere undersøgelser.

Gruppen med svage læsere i folkeskolen er vokset og har aldrig før været så stor. Det er det dårligste danske læsesultat nogensinde. Det viser forskningen PIRLS, som er lavet af DPU, Aarhus Universitet, sammen med Børne- og Undervisningsministeriet.

En anden forskning fra Center For Anvendt Skole-

forskning lavet for Tænk-tanken Fremtidens Biblioteker peger på en sammenhæng mellem brugen af sociale medier hænger sammen med mindre fritidslæsning og svagere opmærksomhed. Så er det svaret på, hvorfor de ikke læser?

Det interessante er, at vi aldrig har brugt så mange penge på folkeskolen, som vi gør i dag. Trods flere politiske tiltag med en styrkelse af fagene, en omfattende reform af folkeskolen og efter mere end 2000 klokke timer undervisning i dansk, kommer hvert 7. elev ud med dårlige læse- og skrivefærdigheder.

Hvert sjette ung vælger ikke en ungdomsuddannelse eller falder fra. I Finansloven for 2021 blev afsat 25 mio. kr. til at styrke børns møde med litteraturen, i projektet BOGglad.

De fleste folkeskoler har udviklet skolebibliotekerne til supertjekkede Pædagogisk Læringscentre. Der er ligeledes investeret mange penge

i digitale læringsmidler, som er skræddersyet til fagene og årgangens behov. Og børnene læser ikke nok. Det kan jeg bekræfte som folkeskolelærer, at de ikke gør. I hvert fald ikke frivilligt.

Aldrig har det været så svært som folkeskolelærer at navigere i feltet mellem på den ene side at være nærværende og i øjenhøjde med eleverne og fremstå som autoritet. Sundhedsstyrelsen Sundhedsprofil viser, at vi har et trivselssproblem.

I Skolebørnsundersøgelsen svarer op mod hver 5. elev i udskolingen, at de ikke oplever god trivsel. Til gengæld er der en statistisk signifikant positiv sammenhæng mellem opnåelse af et godt testresultat og elevernes oplevede trivsel i skolen, hvorfor jeg drager parallellen mellem god trivsel og læselyst, ligesom guidet fælleslæsning bruges på mange folkebiblioteker, som en indgang til litteraturen og terapi for det mentale helbred.

Derfor hilser jeg regeringens oplæg til en ny folkeskole velkommen. Et enkelt greb til at styrke børn og unges trivsel og læsefærdigheder løser ikke det hele. Men med 1080 bindende fagmål fra politisk hold til fagene i folkeskolen og mere end 3000 vejledende mål, kan det som lærer være svært at prioritere tiden til fordybelse i læsning og nærvær med eleverne, som bør prioriteres højt, hvis kurven for mistrivsel og dalende læseevne skal knækkes.

Styrket læseindsats kræver både et nationalt og lokalpolitisk klart strategisk fokus. Og her spiller folkebibliotekerne en kæmpe stor rolle.

I Roskilde Kommune er vi i gang med en ny kulturstrategi, hvor en stærk læsekultur prioriteres højt politisk. Vi prioriterer lige netop at understøtte og fremme en stærk læsekultur gennem et tydeligt strategisk fokus i de kommende års arbejde.

Dette gør vi bl.a. ved at sikre bemanding af vores seks biblioteker spredt i kommu-

nen. For mødet med bibliotekaren er vigtigt for udlånstallet. Personalet efteruddannes desuden i mødet med borgeren og formidling af litteratur og så har vi en bogbus, som står for kommunens næsthøjeste udlånstallet.

Tilgængelighed betyder nemlig ligeledes noget for læsningen. Møder man ikke bøgerne, læser man jo heller ikke. Som noget helt nyt arbejder Roskilde Bibliotek med partnerskaber om formidling og litteratur, og som kommende forsøg tænkes der i oprettelsen af satellitbiblioteker i en svømmehal, idrætshal eller fritidsklubber, hvor mennesker opholder sig.

Her vil de i fremtiden møde Roskilde Bibliotek. Det er fremtidens biblioteker, som formidler viden og litteratur til borgerne der hvor de er, målrettet deres livssituation.

Den svenske regering har i finansloven for 2024 foreslået en læsesatsning på ca. en halv milliard svenske kroner afsat årligt til flere investeringer.

der skal styrke elevernes læsefærdigheder, samt lignende beløb i årene fremover. Læsesatsningen består bl.a. i en større investering i bemandede skolebiblioteker og penge til at indkøbe bøger.

På Göteborg Stadsbibliotek støjede jeg på begrebet "En god bogstart", hvor førstegangsførelse undervises i, hvorfor og hvordan de skal læse med deres baby. For forældrene spiller en afgørende rolle i, hvilke forudsætninger børnene får for læsning.

Så hvorfor fanden læser de ikke? Måske kan regeringens tanker om en ny og forenklet folkeskole med færre abstrakte lovbounde faglige krav være en løsning? En anden kunne være en større investering i en national læsesatsning med en genindførelse af bemandede skole- og folkebiblioteker samt en guide til forældre være svaret på, hvordan vi får børn og unge til at læse.

Formanden og direktøren lægger op til debat.

Indstilling

Drøftet med oplæg til handlinger.

Afgørelse

På mødet var der opbakning til det format som Læringsudvalget har været med til at udvikle til BOGFORUM.

Hvorfor fanden læser de ikke? Hvilke veje kan man gå for at stimulere børn og unges lystlæsning? Mød Simon Skov Fougts (PIRLS) og Filiz Thunø (A) i samtale med Michel Steen-Hansen

Denne debatform planlægges også på ORDKRAFT i Aalborg, hvor Simon Skov Fougts (PIRLS) har givet tilsagn om at deltage den 4. april og vi forsøger at få en lokal udvalgsformand til at deltage.

Simon Skov Fougts (PIRLS) vil også komme med oplæg på Det Bibliotekspolitiske Topmøde og der laves workshop om ny LÆSEKULTUR.

Efter debatten på Bogforum skrev Filiz debatindlæg med overskriften:

Hvorfor fanden læser de ikke? <https://www.sn.dk/roskilde-kommune/hvorfor-fanden-laeser-de-ikke/> som senere er blevet til indlæg fra en anden politiker i Region Midtjylland.

SKÆRME

Udvalget drøftede deres holdning til "skærmdebatten" og vil gerne arbejde med en nuanceret tilgang til hvornår og hvad "skærmen" bruges til.

Biblioteksforeningens forperson Paw Østergaard Jensen og direktøren er i dialog med undervisningsministeren og skal til møde med ham sidst i februar om emnet.

Bl.a. på baggrund af dette indlæg.

[Formand for Danmarks Biblioteksforening: Problemet er ikke skærmen i sig selv](#)

Det andet emne for mødet er hvad skal der stilles i stedet for "skærmen" eller supplerer den, med baggrund i den svenske regerings finanslov "læsesatsning" som indeholder: bemandede skolebiblioteker og midler til at købe bøger.

Overskriften for udvalgets og Biblioteksforenings indsats er at skabe en ny LÆSEKULTUR som også er udgangspunktet for projektet om "Børn og unges læseglæde".

Et tema som der skal arbejdes med, er KOMPETENCER hos det personale der skal få "flere børn til at læse mere". De mangler i uddannelserne fra pædagoger, lærere og bibliotekarer. Det er ikke en del af bekendtgørelser på nogen uddannelser mere. Det mangler på UC uddannelser, og der uddannes ikke længere deciderede "bibliotekarer" og "skolebibliotekarer".

Det skal vi have plantet "et eller andet sted" at der skabes en "biblioteksdidaktik". Det skal overvejes i en KL-vinkel på denne problematik.

LÆSEKULTUR handler om at få flere til at læse mere, ikke kun for at lære at læse, men for at styrke LÆSEGLÆDE og EVNEN TIL AT FORDYBE SIG og i sidste ende TRIVSEL.

3. Hvilken læsedagsorden skal vi lave til din kommunalpolitiske dagsorden?

Sagsfremstilling

Til udvalgets drøftelse og gensidige inspiration drøfter vi "Finansiering af biblioteket" og hvordan udvalget kan medvirke til at LÆSNING kommer på de kommunale udvalgs- og byrådsdagsordner.

På mødet laver vi en hjernestorm på, hvordan og med hvilke elementer vi kan inspirere de kommunale udvalg.

Et udgangspunkt på en politisk formulering kan være at vi sammen finder elementer og spørgsmål vi kunne udsende som f.eks.

Hvis børn aldrig læser en bog, læser de den med garanti ikke, men at de ser den, er ingen garanti at de læser den.

Hvor mange åbningstimer har jeres folkebiblioteker?
Hvor mange af de åbningstimer er bemandede?

Hvordan er bibliotekets materialekonti?
Hvor mange fysiske bøger indkøbes?

Hvor stort budget er der til e-bøger og lydbøger via eReolen?
Hvilke begrænsninger er der i forhold til hvor mange e-bøger eller lydbøger den enkelte borger kan låne?

Hvor mange åbningstimer har de pædagogiske læringscentre på jeres skoler?
Hvor mange af disse timer er bemandede?

Hvor stort materialebudget har jeres PLC til at indkøbe? fysiske bøger?
Har jeres skoler købt eReolenGO, så eleverne har adgang til e-bøger og lydbøger via deres UNI login?

Hvilke begrænsninger er der i forhold til hvor mange e-bøger eller lydbøger den enkelte elev kan låne?

Udvalget drøfter formuleringer, ideer og muligheder for en direkte kommunikation ud i kommunerne.

Indstilling

Der lægges op til en drøftelse af de kommunale indsatser for at få flere til at læse mere, som udvalget kan arbejde med og temasætte over for kommunerne i den kommende tid, med udgangspunkt udvalgets hjernestorm

Afgørelse

Se afgørelse på pkt. 2
Sagens genoptaget på næste møde.

Frokost

4. Børn og unges læseglæde – et workshopformat

Sagsfremstilling

Projektleder Lisbet Vestergaard er i gang med at udvikle et workshopformat, som skal bruges første gang på Det Bibliotekspolitiske Topmøde i Sønderborg.

Det afprøver vi i udvalget.

De første 20 minutter præsenterer Lisbet Vestergaard de vigtigste pointer fra vidensafdækning

Læs mere [her](#)

Derefter arbejder udvalget i to-mandsgrupper med forskernes skema (tre overordnede modeller for samarbejde mellem PLC og folkebiblioteker om børns læseglæde).

Øvelsen bliver: Hvor er vi henne nu på samarbejdsskalaen? Hvor vil vi bevæge os hen? Vi bliver på det strategiske niveau og går ikke i detaljer. Michel cirkulerer rundt mellem grupperne og faciliterer, hvis der er brug for det.

Herefter samler vi op og drøfter, hvordan workshopmodellen kan bruges fremadrettet. Samt hvordan vi kan sætte læseprojektet på dagsordenen i de enkelte kommuners undervisningsudvalg og kulturudvalg.

Indstilling

Der arbejdes med workshopformatet og med anbefalinger for at få læsekulturen på de kommunale dagsordener.

Afgørelse

Lisbet Vestergaard indledte med at fortælle om [Sammen om skolen lokalt - Skolelederforeningen](#) (se filmen på linket) hvor hun understregede at "Bibliotekerne skal ind i det her game! Det er vejen ind til bedre samarbejde med skolerne om læsning og læsekultur."

Se hendes oplæg [her](#)

Dette tilpasses og bliver brugt som grundlag for workshop på Topmødet.

Eksempler på gode eksempler på kommunale læse samarbejder fra udvalgmødet:

[Læseklasser 4. kl. | KLC Viborg](#)

Det politiske ophæng på denne indsat er 'Fælles fundament', som er den politiske aftaleramme bag fx læseklasser. [Det Fælles Fundament | KLC Viborg](#)

5. DB's Regionale Kulturtræf 2024

Sagsfremstilling

På fællesmøde mellem udvalgene i november blev der arbejdet med idéen om at lave regionale kulturtræf i efteråret 2024.

Der er arbejdet med forslag til titel/fokus: "Det socialt bæredygtige bibliotek". Evt. med undertitlen – Fra kulturpas til dannelse og læse pligt.

Tre programpunkter: Aktuelt kulturpolitisk indslag – gerne med deltagelse af en regionalt

valgt folketingspolitiker, Bibliotekspolitisk indslag om aktuel *regional* udvikling og et *lokalt/kommunalt* indslag - fælles spisning og debat.

Tidspunkt: slut oktober – november.

Steder: Et bibliotek/kulturhus – tæt på trafikknudepunkter/lette at nå - i hver af de fem regioner.

Samarbejdspartner: Region Midtjylland samt centralbiblioteker.

Udførende: Kulturelt Udvalgs medlemmers kommuner og DB, evt. i samarbejde med de to andre DB-udvalg.

Hvordan ønsker Læringsudvalget at arbejde med idéerne?

Indstilling

Udvalget beskriver en række elementer, man ønsker at debatsætte på de regionale kulturtræf.

Udvalget kommer med bud på regionale oplægsholdere eller specielle lokale emner der kan have relevant i de enkelte regioner.

Udvalget udpeger medlemmer, som kan deltage i planlægningen i deres region.

Afgørelse

Et oplæg til **Region Syd** kunne være:

Dianna Mose Olsen som er formand for Børne- og Skoleudvalget i Esbjerg og er bestyrelsesformand i UC syd.

Filiz Thunø (A), Roskilde vil gerne deltage i den videre planlægning i Region Sjælland
Jesper Wittenburg (A), Frederikssund vil gerne deltage i den videre planlægning i Region Hovedstaden.

6. Læringsudvalgets fremtidige fokus og møder

Sagsfremstilling

På baggrund af drøftelserne planlægger vi næste møde.

Men udgangspunkt i [Handleplaner fra Læringsudvalg](#) drøfter udvalget arbejdet, om de har brug for at sætte nye mål og hvordan det kan præsenteres over for Repræsentantskabet, eller som udgangspunkt for en debat på Det Bibliotekspolitiske Topmøde den 11. og 12. april 2024 i Sønderborg, hvor Læsning bliver udsat for både oplæg og workshop.

Indstilling

Drøftelse og planlægning af konkrete tiltag. Samt fastlæggelse af næste møde.

Afgørelse

Der skal på næste møde fortsættes med punktet: "Hvilken læsedagsorden skal vi lave til din kommunalpolitiske dagsorden?"

Der udsendes doodle på fysiske møder på Vartov den 3/5 eller 6/6 kl. 10-14.

7. Årshjul til orientering

Til inspiration har vi lavet et årshjul over aktiviteter som Danmarks Biblioteksforening er involveret i og som kan have jeres interesse.

Årshjul

(se flere event her db.dk/events)

2024

- 22. januar **Bibliotekernes Dialogforum**, København
- 25. januar **Læringsudvalget**
- 26. januar **Digitaliseringsudvalg**
- 26. januar **Kulturminister** møde med formand og direktør
- 5. og 6. februar **møde med de Nordiske Biblioteksforeninger (direktør og formand)**
- 6. og 7. februar - **Bibliotekschefforeningens årsmøde** Nyborg Strand
- 11. og 12. april **Bibliotekspolitisk Topmøde** i Sønderborg
- 13.-15. juni **Folkemødet på Bornholm**
- 22.-24. august **Kulturmødet Mors**
- 29. - 31. august **Klimafolkemødet**
- Efteråret **5 regionale kulturtræf** arrangeret af DB

EVT.

Filiz Thunø
Formand

Michel Steen-Hansen
Direktør